

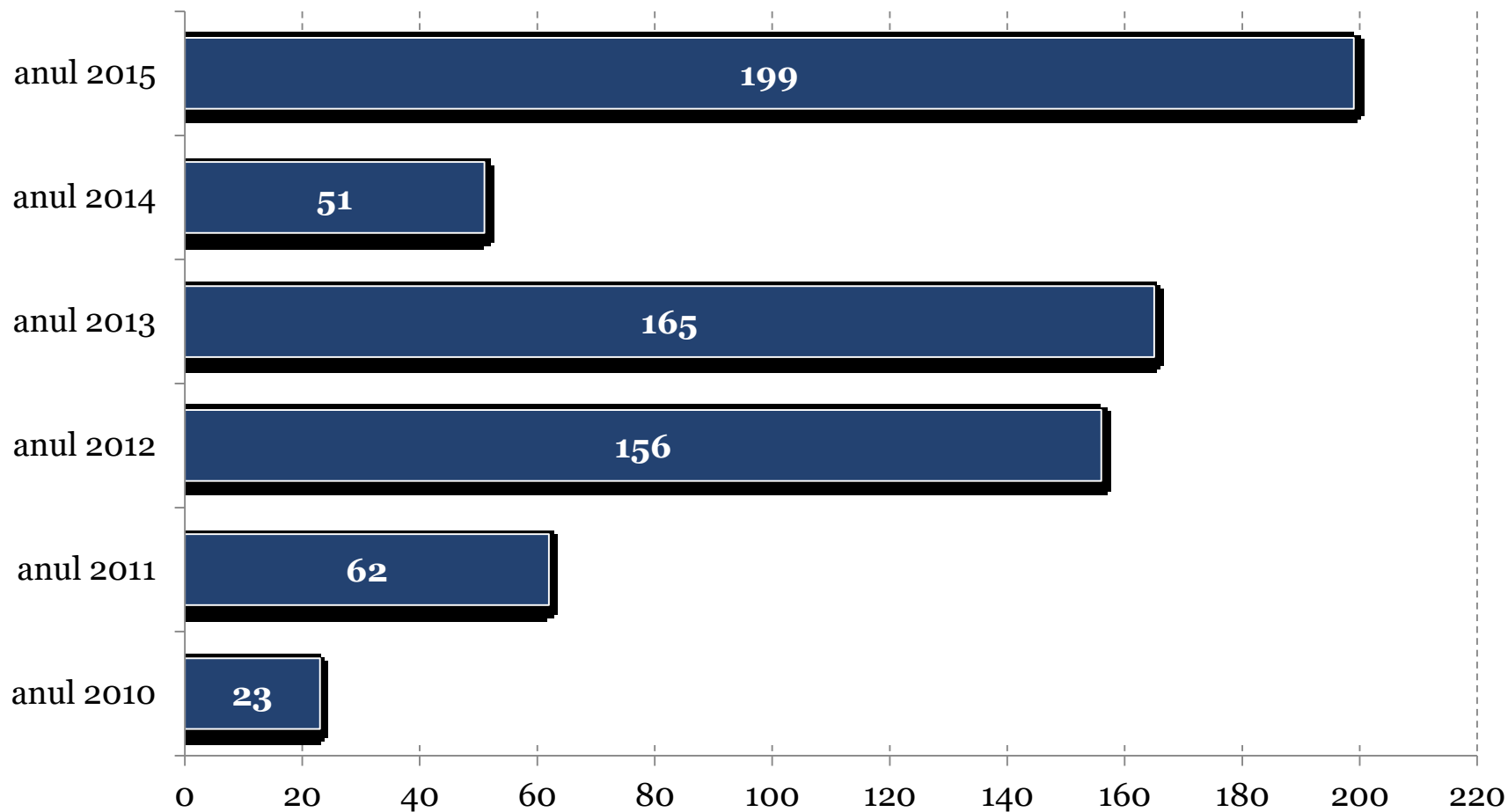
PORTRETUL PSIHOSOCIAL AL MIGRANȚILOR ÎN DIFICULTATE REÎNȚORȘI DE PESTE HOTARE

Diana CHEIANU-ANDREI,
dr. în sociologie

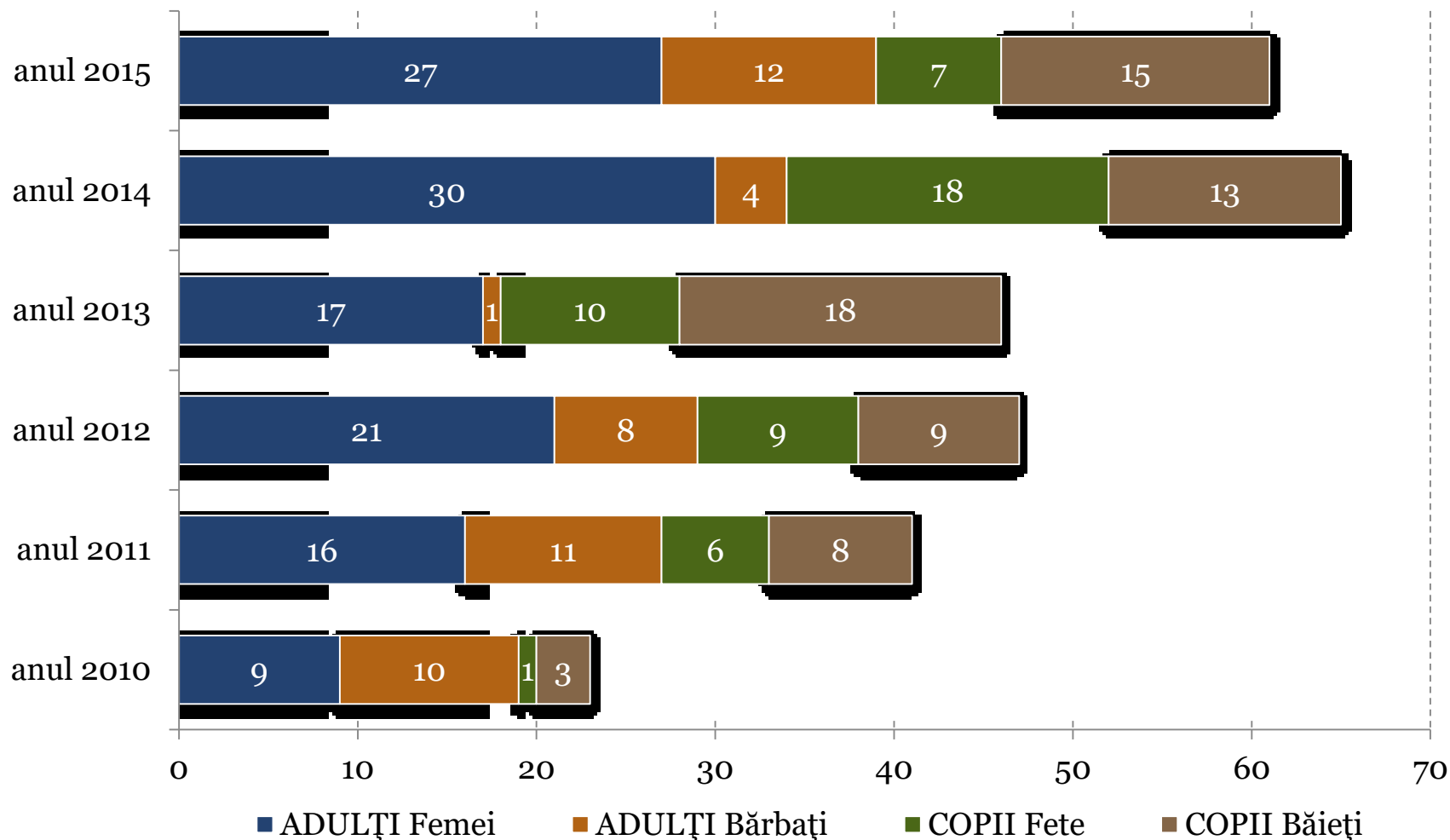
Actualitatea temei

- Fluxurile masive de migrație a forței de muncă din Republica Moldova au condus la un număr mare de oameni care în rezultatul muncii la negru, lipsei securității sociale și medicale se confruntă cu diverse dificultăți.
- O parte din migranții în situație de vulnerabilitate, datorită circumstanțelor cu care s-au confruntat în perioada de migrație, au pierdut capacitatea de muncă, relația cu familia, spațiul locativ și statutul social.
- Necesitatea de a acorda mai multă atenție de către Guvernul Republicii Moldova pentru a repatria și a acorda protecție acestor persoane.

Numărul migranților în dificultate asistați de UNC de Coordonare a SNR, anii 2010-2015

Numărul migranților în dificultate asistați de CAP, în perioada 2010-2015

Categoriile de migranți în dificultate (i)

- **migranți, cetățeni moldoveni cu acte în regulă**, ce au locuit o perioadă îndelungată pe teritoriul altor țări și, actualmente, din cauza conflictelor armate, în acestea au nevoie să fie repatriați (**cetățeni moldoveni aflați în zonele de conflict pe teritoriul Ucrainei, Siriei**);
- **migranți, cetățeni moldoveni, care au plecat iregular peste hotarele țării** și, neavând posibilitate de reintegrare socială, au nevoie să fie repatriați pentru documentare;
- **migranți, cetățeni moldoveni, care au plecat peste hotare regular**, dar care, fiind angajați în câmpul muncii, au suferit o traumă gravă, au căpătat o boală incurabilă, au tulburări psihice, au dependență de alcool sau droguri etc. și au nevoie de suport pentru a fi reîntorși și reintegrați în Republica Moldova;

Categoriile de migranți în dificultate (ii)

- **migranți, cetățeni moldoveni, care, fiind cetățeni și ai altor state în rezultatul căsătoriei (dețin cetățenie dublă), se confruntă cu probleme de violență în familie, divorț, stabilire a domiciliului copilului în rezultatul divorțului și care necesită suport pentru repatriere împreună cu copiii;**
- **migranți, cetățeni moldoveni, plasați în instituții rezidențiale în țările de CSI, pentru care autoritățile din acele țări solicită repatrierea (copii, adulți, bătrâni cu dizabilități);**
- **migranți, cetățeni moldoveni, ajunși în situație de marginalizare peste hotare (boschetari, consumatori de alcool și/sau stupefiante), cu capacități reduse de reintegrare în câmpul muncii și în societate .**

Portretul psihosocial al migranților în dificultate

- **stare precară de sănătate** (cancer, HIV/SIDA, ciroză hepatică, hernie, insult, tuberculoză etc.);
- **prezența unei disabilități fizice** (fără o mână/mâini, fără picior/picioare etc.), care afectează abilitățile de adaptare și reintegrare socială;
- **tulburări psihice** (schizofrenie cu stare de remisie, depresie cu idei și încercări suicidale, diferite nevroze, fobii etc.);
- **lipsa contactelor cu familia și rudele apropiate;**
- **unii** dintre migranții în dificultate au fost **închiși în penitenciare** peste hotare pentru diverse infracțiuni.

Documentarea

- Sunt migranți în dificultate care **nu au nici un document, nici chiar certificatul de naștere.**
- Au existat și situații când a fost necesară **confirmarea identității migrantului în dificultate revenit din partea rudelor și a administrației publice locale.**
- Se apelează la instituțiile de stat pentru ca acestea să perfecteze actele gratuit sau la agenți economici, care să contribuie financiar pentru perfectarea acestora.
- Dacă nu au numărul unic de identificare (IDNP), care se oferă atunci când se perfectează certificatul de naștere / buletinul de identitate, aceste persoane nu pot beneficia de servicii medicale, cu excepția celor de urgență.

Starea de sănătate (i)

- Migranții muncesc peste hotare, iar, dacă se îmbolnăvesc, nu se adresează la medic, nu se tratează. Din aceste motive, starea lor de sănătate se agravează.
- ***„Migranții noștri în dificultate sunt cu tuberculoză avansată, persoane care au suferit ictus cerebral, sunt paralizați, au nevoie de intervenții chirurgicale urgente și costisitoare”.***

Starea de sănătate (ii)

- Serviciile în care sunt plasați, actualmente, migranții în dificultate (centrele pentru persoanele fără adăpost, serviciile de plasament) oferă **un prim ajutor medical**.
- În situațiile grave **se aplează la Serviciul de urgență**, care preiau acești bolnavi pentru un tratament de 5 zile, chiar dacă aceștia nu au act de identitate.
- După ce acordă migranților în dificultate asistența medicală urgentă, reprezentanții instituțiilor medicale apelează la serviciile sociale, semnalând că acești bolnavi vor fi externați.

Starea de sănătate (iii)

- **Procesul de pregătire a actelor pentru grad de dizabilitate este destul de anevios, când persoana nu are acte de identitate, viză de reședință, Poliță de Asigurare Medicală obligatorie.**
- *„Îi perfectăm actele, îi facem viză de reședință temporară pe adresa centrului că altfel nu poate da documentele. Noi trebuie să mergem cu persoana la Chișinău prima dată. Uneori, procesul de acordare a gradului este atât de îndelungat, încât viza de reședință temporară făcută pentru 6 luni expiră și trebuie perfectată din nou. În ultimul caz pe care l-am avut, am perfectat deja viza de reședință temporară pentru 12 luni, ca să nu mergem așa des să perfectăm actele”.*

Starea de sănătate (iv)

- **Unii migranți în dificultate consumă alcool.** Ajunși în centrele care oferă servicii, nu pot fi determinați să abandoneze acest viciu.
- *„Ne pare rău că s-au închis centrele acestea pentru lecuirea alcoolicilor. Când le spunem că ei trebuie să aibă dorință pentru a se trata de acest viciu, ne spun că nu sunt alcoolici. Narcologul nu vrea să lucreze cu ei, dacă aceștia nu-și recunosc problema”.*
- *„Noi îi rugăm pe medici să-i ia la tratament pentru 10 zile, că nu pe toți îi iau. Ulterior, aceștia revin și nu beau o perioadă, după care iar dau de gustul alcoolului”.*

Relațiile cu rudele și posibilitățile de integrare familială (i)

- **Șansele de reintegrare în familie sunt minime.**
- *„Nu au vorbit de 20 de ani cu familia de origine, au pierdut legătura cu copiii și soția/soțul. Unii sunt recăsătoriți de câteva ori, dar oricum nu au familie”.*
- *„Au pierdut orice relație”.*
- Chiar în cazurile când aceștia au copii este foarte greu să-i găsești. Frecvent, aceștia de asemenea au migrat la muncă peste hotare.

Relațiile cu rudele și posibilitățile de integrare familială (ii)

- Reintegrarea în familie este greu de realizat.
- Chiar și atunci când migranții au menținut relațiile cu membrii de familie, problemele de sănătate îi determină pe cei din urmă să refuze integrarea în familie a migrantului în dificultate.
- **Există și situații când migranții în dificultate au menținut relațiile cu familia, i-au ajutat financiar atâta timp cât au muncit peste hotare, dar, când revin de peste hotare, familia nu mai are nevoie de ei.**

Posibilitățile de integrare pe piața forței de muncă

Posibilitățile migranților în dificultate de a fi încadrați pe piața forței de muncă din Republica Moldova, legal, sunt extrem de reduse.

Există mai multe **cauze care determină situația dată**:

- (i) este necesară dorința migrantului de a se angaja;
- (ii) migrantul trebuie să-și soluționeze probleme de sănătate;
- (iii) în lipsa actelor de identitate, angajarea este, practic, imposibilă;
- (iv) migrantul poate beneficia de ajutor la angajare doar în unitatea teritorial administrativă în care își are viza de reședință, respectiv, ei nu pot beneficia de serviciile de angajare în mun. Chișinău și Bălți, unde sunt mai multe șanse de a găsi un loc de muncă;
- (v) marea majoritate a migranților vulnerabili au vârsta de peste 50 de ani.

Locuința

- O parte dintre migranții reveniți se confruntă și cu **problema lipsei unui acoperiș deasupra capului.**
- Unii migranți în dificultate își doresc să migreze din nou, **le place mai mult acolo de unde au fost aduși**, dar *„deja nu pot pleca”*.
- O problemă pentru unii migranți în dificultate este **pierderea locuinței în urma unor escrocherii.**
- Există și situații când migranții în dificultate, reveniți de peste hotare **cu suportul autorităților locale, au reușit să ajute migrantul să-și obțină locuința înapoi în proprietate.** Astfel de situații sunt foarte rare.

RECOMANDĂRI (i)

- Colaborarea autorităților guvernamentale din Republica Moldova cu reprezentanții guvernelor țărilor din care revin migranții în dificultate (Federația Rusă, Ucraina etc.), pentru stabilirea procedurilor de repatriere a migranților în dificultate.
- Modificarea cadrului legal, în scopul perfectării gratuite a documentelor migranților în dificultate.
- Perfecționarea cadrului normativ pentru a asigura protecție socială adecvată migranților în dificultate reveniți acasă.
- Analiza posibilităților de acordare a Poliței de Asigurare Medicală gratuit pentru migranții în dificultate reveniți de peste hotare sau oferirea serviciilor medicale gratuite care să permită reabilitarea medicală a acestora.

RECOMANDĂRI (ii)

- Asigurarea accesului migranților reveniți, cu capacitate de muncă, la piața forței de muncă, indiferent de viza de reședință, pentru a reduce cazurile de angajare informală.
- Evaluarea costurilor serviciilor sociale pentru a dezvolta mecanismul de procurare a serviciilor sociale de persoane fizice și juridice.
- Analiza oportunităților de dezvoltare a programelor naționale, cu destinație specială, pentru integrarea migranților în dificultate.
- Responsabilizarea autorităților publice locale de nivelul I pentru reintegrarea migranților în comunitate.
- Dezvoltarea sistemului de servicii sociale pentru migranții în dificultate, care nu pot fi reintegrați în mediul familial (apartamente sociale, locuințe protejate, case comunitare sau asistență de curatelă etc.).

RECOMANDĂRI (iii)

- Acordarea serviciilor de consiliere psihologică pentru familie, în scopul reintegrării migranților în dificultate.
- Informarea asistenților sociali comunitari, primarilor, privind responsabilitățile deținute în reintegrarea migranților în dificultate în societate.
- Consolidarea capacităților asistenților sociali comunitari, primari, privind lucrul cu migranții în dificultate reveniți.
- Sensibilizarea populației la problemele migranților în dificultate, reveniți de peste hotare.

MULTUMIM PENTRU ATENȚIE!